

The Clothes Make The Man

בענין בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם

I. בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם

1. שמות פרק כ"ז-פרק כ"ח

(כ) ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית וְךָ כְּתִית לְמַאֲוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:

(כא) בְּאֵהָל מוֹעֵד מְחוּץ לַפֶּרֶקֶת אֲשֶׁר עַל־הַעֲדֹת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אֹהֶל וּבְנִי מֵעֵרֵב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְקֹנֵק חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ס

(א) ואתה תקרב אליך את־אֹהֶלֶן אַחִיד וְאֶת־בְּנִי אֹתוֹ מֵתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנֹלֵי אֹהֶלֶן נָדָב וְאֵבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר בְּנֵי אֹהֶלֶן:

(ב) וְעֲשִׂיתָ בְּגָדֵי־קֹדֶשׁ לְאֹהֶלֶן אַחִיד לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת:

(ג) ואתה תדבר אל־כָּל־חַכְמֵי־לֵב אֲשֶׁר מִלֵּאֲתֵי כֹחַ חֲכָמָה וְעָשׂוּ אֶת־בְּגָדֵי אֹהֶלֶן לְקֹדֶשׁוֹ לְכַהֲנֹלֵי:

2. שמות פרק כ"ט

(ז) וְלִקְחֹתָ אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְיִצְקֶתָ עַל־רֵאשׁוֹ וּמִשְׁחָתָ אֹתוֹ:

(ח) וְאֶת־בְּנֵי תִקְרִיב וְהִלַּבְשֶׁתָם כְּתָנֹת:

(ט) וְחִגַּרְתָּ אֹתָם אֲבָנֵט אֹהֶלֶן וּבְנִי וְחִבְשֶׁת לְהֵם מִגְּבֹעַת וְהִיתָה לְהֵם כְּהֵנָה לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִלֵּאֲתָ יְדֵאֹהֶלֶן וַיֵּד בְּנֵי:

3. משנה זכחים דף ט"ו:

מתני'. כל הזבחים שקבלו דמן זר אוגן טבול יום ומחוסר כפורים ומחוסר בגדים שלא רחץ ידים ורגלים ערל טמא יושב עומד על גבי כלים על גבי בהמה על גבי רגלי חבורו פסל קבל בשמאל פסל ר"ש מכשיר.

4. בבלי זכחים דף י"ז-י"ח.

חוסר בגדים. מנלן? אמר רבי אבובא אמר רבי יוחנן, ומטו בה משמיה דרבי אלעזר ברבי שמעון, דאמר קרא: וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו וחבשת להם מגבעות והיתה להם כהונה לחקת עולם, בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם, אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם.

והא מהכא נפקא? מהתם נפקא, דתניא: מנין לשתויי יין שאם עבד חילל? תלמוד לומר: יין ושכר אל תשת וגו' ולהבדיל בין הקודש ובין החול; מחוסר בגדים ושלא רחץ ידים ורגלים מנין? תלמוד לומר חוקה חוקה לגזירה שוה!

אי מהתם, הוה אמינא: הני מיילי עבודה דזר חייב עליה מיתה, אבל עבודה דאין זר חייב עליה מיתה אימא לא, קמ"ל.

5. בבלי סנהדרין דף פ"ג:

ומחוסר בגדים מנלן? אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן, ומטו בה משמיה דרבי אלעזר ברבי שמעון: וחגרת אתם אבנט, בזמן שבגדיהם עליהם - כהונתם עליהם, אין בגדיהם עליהם - אין כהונתם עליהם, והווי להו זרים, ואמר מר: זר ששימש - במיתה.

ומחוסר כפרה מנלן? אמר רב הונא: דאמר קרא וכפר עליה הכהן וטהרה, טהרה - מכלל שהיא טמאה, ואמר מר: טמא ששימש - במיתה. ושלא רחויז ידים ורגלים מנלן? דכתיב בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו. ושתויי יין דכתיב יין ושכר אל תשת וגו'. ופרועי ראש - דכתיב ראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו וכתיב בתריה ויין לא ישתו איתקש פרוע ראש לשתויי יין, מה שתויי יין במיתה - אף פרועי ראש במיתה.

II. מצוה לכבד זרע אהרן

6. בבלי גיטין דף נ"ט-נ"ט:

מתני'. אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל מפני דרכי שלום...
גמ'. מנה"מ?

- 1) אמר רב מתנה דאמר קרא ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי אטו אנא לא ידענא דכהנים בני לוי נינהו אלא כהן ברישא והדר לוי
- 2) רבי יצחק נפחא אמר מהכא ונגשו הכהנים בני לוי אטו אנן לא ידעינן דכהנים בני לוי נינהו אלא כהן ברישא והדר לוי
- 3) רב אשי אמר מהכא בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים
- 4) ר' חייא בר אבא אמר מהכא וקדשתו לכל דבר שבקדושה תנא דבי רבי ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון

7. דברים פרק ל"א

(ט) ויכתב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנשאים את ארון ברית יקנוק ואל כל זקני ישראל:
(י) ויצו משה אותם לאמר מקץ שבע שנים במעד שנת השמיטה בחג הסכות:
(יא) בבוא כל ישראל לראות את פני יקנוק אלהיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם:

8. דברים פרק כ"א פסוקים ד'-ה'

(ד) והורדו זקני העיר הוא את העגלה אל נחל איתן אשר לא יעבד בו ולא יזרע וערפושם את העגלה בנחל:
(ה) ונגשו הכהנים בני לוי כי בם בחר יקנוק אלהיך לשרתו ולבחר בשם יקנוק ועלפיהם יהיה כל ריב וכל נגע:

9. דברי הימים א' פרק כ"ג פסוק י"ג

(יג) בני עמכם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים הוא ובניו עד עולם להקטיר לפני יקנוק לשרתו ולבחר בשמו עד עולם:

10. ויקרא פרק כ"א פסוק ה'

- (א) ויאמר יקנוק אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרתי אלהם לנפש לא יטמא בעמיו:
- (ב) כי אם לשארו הקרב אליו לאמו ולאביו ולבניו ולבתו ולאחיו:
- (ג) ולאחיתו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה טמא:
- (ד) לא יטמא בעל בעמיו להחלו:
- (ה) לא יקרחה יקרחה קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ובבשרם לא ישרטו שרטת:
- (ו) קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם כי את אשוי יקנוק לחם אלהיהם הם מקריבם ויהיו קדש:

(ז) אֵשׁה זְנֵה וְחָלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאֵשׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ כִּי־קֹדֶשׁ הוּא לְאֱלֹהֵינוּ:
(ח) וְקֹדֶשְׁתּוֹ כִּי־אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיךָ תוֹא מִקְרִיב קֹדֶשׁ יִהְיֶה־לְךָ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יִקְנֶךָ מִקְדָּשְׁכֶם:

11. רמב"ם, ספר המצוות עשה ל"ב

והמצוה הל"ב היא שצונו לכבד זרע אהרן ולנשואם ולרוממם ונשים מדרגתם מדרגה קודמת וראשונה ואפילו ימאנו אותו לא נשמע מהם. וזה כלו הגדלה לאל יתעלה אחר שהוא לקחם ובחרם לעבודתו ולהקריב קרבנותיו. והוא אמרו יתעלה ויתברך שמו (ר"פ אמור) וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב קדוש יהיה לך. ובא הפירוש (גטין נט ב וש"נ) וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון. ולשון ספרא (פ"א הי"ד) גם כן וקדשתו על כרחו. ר"ל כי זה צווי נצטוינו בו ואינו בבחירת הכהן. וכן אמרו (שם ה"ו) קדושים יהיו לאלהיהם על כרחם והיו קדש לרבות בעלי מומין. שלא תאמר אחר שזה אינו ראוי להקריב לחם אלהיו לאי זה דבר נקדמהו ונכבדהו ולכן אמר והיו קדש, הזרע הנכבד כולו, תמים ובעל מום. וכבר התבאר התנאין הראוין להם ואז יהיה ראוי להתנהג עמהם המנהג הזה במקומות מפורזים בגמרא מכות וחולין ובכורות ושבת וזולתם:

12. מגו אברהם, אורח חיים רפ"ב סק"ו

ול"נ דמ"ע דוקדשתו לא נאמר על כהן קטן דהא כתיב כי את לחם אלהיך הוא מקריב וקטן לאו בר עבודה הוא.

13. מנחת חינוך רס"ט סק"א

והנה המ"א סימן רפ"ב כתב מסברתו דכהן קטן אינו מצוה לקדשו דאינו ראוי לעבודה ובאמת כאן מבואר להיפוך אף דאינו ראוי לעבוד מצוה לכבדו וגם קטן אוכל קדשים כמו בע"מ אך שאינו בחלוקה כמבואר בזבחים ובר"מ ע"כ נ"ל לפי דעת הרהמ"ח דגם קטן וחרש מצוה לכבדם.

14. מרדכי, גיטין סימן תס"א

אין כהן נרצע מעשה בכהן שיצק מים ע"י ר"ת והקשה לו תלמיד הא שנינו בירושלמי המשתמש בכהונה מעל והשיב לו אין בהם קדושה בזמן הזה דקי"ל בגדיהם עליהם קדושה עליהם ואי לא לא והקשה א"כ כל מיני קדושה לא ליעבד להו ושתיק ר"ת והשיב ה"ר פטר דנהי דיש בהן קדושה יכול למחול כדאמרינן פ"ק דקדושין אין כהן נרצע מפני שנעשה בעל מום והשתא בלא הך טעמי תקשי היאך מצי משתעביד ביה אלא ודאי מצי מחיל והלכך איצטריך לטעמא לבעל מום דא"כ היה נרצע:

III. מצות לבישת בגדים

15. רמב"ם ספר המצוות עשה ל"ג

היא שנצטוו הכהנים ללבוש בגדים מיוחדים לכבוד ולתפארת ואז יעבדו במקדש והוא אמרו יתעלה ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת (תצוה כח ב) ואת בניו תקריב והלכשתם כתנות (שם כט ח).

16. רמב"ם כותרת להלכות כלי המקדש

הלכות כלי המקדש והעובדים בו. יש בכללן ארבע עשרה מצות, שש מצות עשה, ושמונה מצות לא תעשה. וזהו פרטן: (א) לעשות שמן המשחה. (ב) שלא לעשות כמוהו. (ג) שלא לסוך ממנו. (ד) שלא לעשות כמתכונת הקטורת. (ה) שלא להקטיר על מזבח הזהב חוץ מן הקטורת. (ו) לשאת הארון על הכתף. (ז) שלא יסורו הבדים ממנו. (ח) שיעבוד הלוי במקדש. (ט) שלא יעשה אחד במלאכת חבירו במקדש. (י) לקדש הכהן לעבודה. (יא) שיהיו כל המשמרות שוות ברגלים. (יב) ללבוש בגדי כהונה לעבודה. (יג) שלא יקרע המעיל. (יד) שלא יזח החשן מעל האפוד. וביאור מצות אלו בפרקים אלו.

17. רמב"ם כלי המקדש י:ד

מצות עשה לעשות בגדים אלו ולהיות הכהן עובד בהן שנאמר ועשית בגדי קדש, ואת בניו תקריב והלבשתם כתנות...

18. השגות הרמב"ן ל"ס"מ עשה ל"ג

כתב הרב והמצוה שלשים ושלוש שנצטוו הכהנים ללבוש בגדים לגדולה וכבוד ואז יעבדו במקדש והוא אמרו ית' ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת ושאר דבריו בזה.

והנה זו עם פשיטותה בכתוב ואריכות התורה בביאורה לא ראיתי לבעל ההלכות שימנה אותה אבל מנה בלאוין (אות סח) מחוסר בגדים ששימש. ודעתו זאת לומר דכיון דאין בלבישת בגדים שלא בשעת העבודה שום מצוה אינו אלא הכשר העבודה שאם עבד בפחות מהן או ביותר תפסל עבודתו. והנה הוא חלק ממצות העבודה אם עבד בהן. ואם היינו מונין זה מצוה היה ראוי שתמנה מצות בגדי לבן ביום הכיפורים מצוה אחרת. כמות זה כן מות זה. וכן ראוי למנות בגדי כהן גדול מצוה ובגדי כהן הדיוט מצוה שנית. אבל כולן חלקים מחלקי העבודה המצווה ממנו ית' בימים הנאמרים בהן וכבר נתבאר (שרש יב) שאין מונים חלקי המצות...

IV. יסוד בגדי כהונה

19. משך חכמה. ויקרא פרק ח' פסוק ל'

ויקדש את אהרן את בגדיו (ואת בניו) ואת בגדי בניו אתו. ... והנה בכל מילי שוים הכהנים לכלי שרת, שאהרן ובניו במשיחה, וכל הכהנים בהלבשה ועבודתם מקדשתם [עיין יומא דף יב, א ודו"ק שם]. וכן בכלים, הראשונים במשיחה והאחרונים בעבודה... הרי אנו רואים דבהנך מילי שוים הם ודו"ק.

20. שמות פרק כ"ח פסוק א'

(א) וְאַתָּה הִקְרַב אֵלַיךְ אֶת־אַהֲרֹן אֶחָיִךְ וְאֶת־בְּנָיו אִתּוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנֹתִי אֶהְיֶה נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן:

21. תרגום אונקלוס שם

(א) ואת קריב לותך ית אהרן אחוך וית בנוהי עמיה מגו בני ישראל לשמשא קדמי אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני אהרן:

22. שמות פרק י"ט פסוק ו'

(ו) וְאַתֶּם תְּהִיְוּ לִי מְמַלְכֵת כַּהֲנִים וְגוֹי קְדוֹשׁ אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: